

Zagrożenie zamachami terrorystycznymi w dużych i średnich aglomeracjach

Abstract. *Threatening with terrorist attacks in big and average urbanized areas.* The above article is showing threats of terrorist attacks in big and average urbanized areas. Types of assaults and ways of making them were included in it. In the article the bloodiest terrorist attacks which took place so far in urbanized areas were summoned. The biggest urbanized areas of world and Europe were also characterised. Urbanized areas appearing in Poland were also listed. In final part it is pointed what is necessary to lowering the threat of the terrorist attack.

1) Gen. bryg. rez. dr inż. Tomasz Bąk, Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie, Centrum Studiów nad Terroryzmem.

Koniec XX a zwłaszcza początek XXI wieku charakteryzuje się poważnymi zmianami i pojawieniem się nowych zagrożeń dla bezpieczeństwa poszczególnych państw, w tym również i Polski. Dotychczas kwestie bezpieczeństwa państw i społeczeństw były najczęściej kojarzone z konfliktami międzynarodowymi i siłami zbrojnymi. Obecnie siły zbrojne spełniają jedną z ważnych funkcji, ale nie najważniejszą. Doświadczenia ostatnich lat pokazały jednak, że zagrożenie w postaci wojny jest mało prawdopodobne, zwłaszcza na terenie Europy. Dlatego też należy spodziewać się zupełnie nowych jakościowo sytuacji kryzysowych. To właśnie zagrożenia o charakterze niemilitarnym zdecydowanie będą dominować.

Możemy zaliczyć do nich cztery grupy zagrożeń mogących doprowadzić do powstania sytuacji kryzysowych, mających wpływ na bezpieczeństwo i funkcjonowanie całego państwa lub poszczególnych jego regionów. Są to:

- zagrożenia naturalne (wszelkie niebezpieczne zjawiska związane z naturą),
- zagrożenia techniczne (związane z cywilizacyjnym i gospodarczym rozwojem społeczeństw),
- terroryzm,
- inne zagrożenia, a wśród nich:
 - potężne zasoby broni chemicznej i biologicznej w krajach o nieustabilizowanej sytuacji politycznej,
 - niekontrolowany przepływ broni masowego rażenia i półproduktów do jej wytwarzania, w tym substancji radioaktywnych,
 - międzynarodowa przestępczość zorganizowana,
 - duża liczba konfliktów lokalnych o zróżnicowanym podłożu (fundamentalizm, nacjonalizm, wojny religijne),
 - niekontrolowana i nielegalna imigracja².

Wydarzenia w USA³ z 2001 roku pokazały, że najpoważniejszym zagrożeniem dla bezpieczeństwa państw jest obecnie terroryzm. Ostatnie lata ubiegłego stulecia, a w tym szereg sytuacji kryzysowych pokazały, że duża część państw, a w tym Polska, nie jest dostatecznie gotowych, aby poradzić sobie z tymi sytuacjami. Jeśli chodzi o nasz kraj to do tej pory główną sytuacją kryzysową była powódź i sporadycznie wichury, nie mieliśmy na szczęście okazji doświadczyć innych bardziej skomplikowanych i złożonych sytuacji. Z pewnością zaliczałyby się do nich zamachy terrorystyczne.

Wydarzenia kilku ostatnich lat, a w szczególności zamachy terrorystyczne w Nowym Jorku, Madrycie, Londynie czy Moskwie, w jednoznaczny sposób pokazały, że oprócz prowadzenia działań rozpoznawczych i prewencyjnych, każde państwo winno utrzymywać na najwyższym poziomie gotowość systemu reagowania kryzysowego.

2) W. Łepkowski, *Wykład dla PAN*, Warszawa 2004.

3) Zamachy terrorystyczne z 11 września 2001 roku zorganizowane przez Al-Kaidę.

Jeżeli nie uda się zapobiec zamachowi terrorystycznemu, to należy zrobić wszystko, aby w maksymalny sposób ograniczyć jego skutki, zwłaszcza główną uwagę należy skupić na udzielaniu skutecznej pomocy poszkodowanym. Aby tak się stało, muszą istnieć odpowiednie rozwiązania systemowe, dopasowane do dobrze przygotowanych przepisów prawa. Administracja rządowa i samorządowa natomiast musi władać odpowiednimi narzędziami pozwalającymi na sprawne działanie w sytuacjach kryzysowych.

Zanim zajmimy się problematyką zagrożeń zamachami terrorystycznymi w aglomeracjach, przypomnijmy, czym są takie zamachy.

Ataki terrorystyczne⁴ – to zamierzone użycie przemocy lub groźby jej użycia dla osiągnięcia celów politycznych, ideologicznych, religijnych lub innych poprzez wzbudzanie strachu, zastraszanie lub przymus. Wśród zagrożeń terrorystycznych możemy wyróżnić:

- terroryzm powietrzny, głównie związany z uprowadzaniem samolotów,
- działania terrorystyczne na morzu, których celem mogą być obiekty i instalacje brzegowe, wieże wydobywcze i wiertnicze, szlaki żeglugo-we a także konkretne jednostki pływające i porty,
- działania terrorystyczne na lądzie w stosunku do obiektów rządowych i administracyjnych oraz innych, których zniszczenie lub uszkodzenie może spowodować dużą uciążliwość społeczną.

Ponadto biorąc pod uwagę środek użyty do ataku możemy mieć do czynienia z:

- atakiem biologicznym związanym z masowymi zachorowaniami,
- atakiem radiologicznym związanym z awarią reaktora lub nielegalnym handlem (przemym) materiałów promieniotwórczych,
- atakiem chemicznym polegającym na użyciu bojowych środków trujących lub innych niebezpiecznych substancji chemicznych,
- atakiem na systemy informacyjne polegającym na fałszowaniu i blokowaniu informacji, manipulowaniu nią w celu np. dezorganizacji państwa, jego systemu bankowego, energetycznego, ratowniczego itp.

Przywołajmy definicję aglomeracji, która mówi, że aglomeracja (z łac. *agglomeratio* – nagromadzenie) – w urbanistyce jest to obszar o intensywnej zabudowie, charakteryzujący się również dużym zagęszczeniem ludności przebywającej na danym terenie okresowo (np. w ciągu dnia) lub stale. Aglomeracje charakteryzują się dużym przepływem osób i towarów oraz znaczną wymianą usług. W brzmieniu bardziej potocznym aglomeracja jest skupiskiem sąsiadujących ze sobą miast i wsi, które stanowią wspólny organizm, poprzez zintegrowanie lub uzupełnianie się rozmaitych form infrastruktury tych miejscowości oraz wzajemne wykorzysty-

4) T. Szubrycht, *Charakterystyka działań ratowniczych realizowanych przez siły morskie w sytuacjach kryzysowych*, s. 102-107, [w:] K. Chwesiuk i in. (red.), II Konferencja Naukowa „Zarządzanie Kryzysowe” nt. „Ratownictwo w sytuacjach kryzysowych”, Szczecin 2004.

wanie potencjałów, którymi te miejscowości dysponują⁵.

Możemy zatem założyć, że właśnie ze względu na charakterystyczne jej cechy będzie to główny cel działalności terrorystów. Większość tych ataków może mieć miejsce w aglomeracjach dużych i średnich, głównie ze względu na potężne nasycenie obiektami będącymi w sferze zainteresowania organizacji terrorystycznych. Oczywiście nie wyklucza się możliwości ataku w pojedynczych, małej wielkości miastach. Należałoby postawić pytanie, co będzie atakowane w aglomeracjach? Odpowiedź wydaje się prosta, zwłaszcza kiedy dokonamy analizy przeprowadzonych już zamachów. Należy się liczyć głównie z zamachami w odniesieniu do takich obiektów, jak:

- obiekty infrastruktury będące siedzibą władz rządowych i samorządowych,
- obiekty przedstawicielstw dyplomatycznych innych państw,
- obiekty infrastruktury krytycznej (elektrownie, zapory, ważne zakłady przemysłowe, składy paliw, rurociągi, elektrownie, ujęcia wody, zakłady chemiczne, przetwórcze czy rafinerie, etc.),
- tzw. „miękkie obiekty” (dworce kolejowe, banki, lotniska, metro, kina i teatry, środki komunikacji masowej),
- obiekty wojskowe.

Zamachy te głównie będą dokonywane poprzez:

- atak bronią palną lub rakietową skupisk ludzi, wybranych osób bądź obiektów,
- uprowadzenie bądź zatrzymanie (przetrzymywanie) środków komunikacji publicznej wraz z pasażerami w roli zakładników,
- ataki terrorystyczne z użyciem materiałów wybuchowych w miejscach publicznych.

Te ostatnie będą polegać na:

- zdetonowaniu ładunków w miejscach publicznych takich, jak obiekty komunikacyjne, obiekty handlowe, szkoły, obiekty administracji lokalnej,
- realnej groźbie zdetonowania ładunku wybuchowego,
- przekazaniu fałszywych informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego w obiekcie użyteczności publicznej, powodujących konieczność przeprowadzenia prewencyjnej ewakuacji osób tam pracujących, pacjentów i w znacznym stopniu dezorganizującej pracę instytucji.

Jak pokazują doświadczenia, zamachy w aglomeracjach dominują w całej liczbie ataków terrorystycznych. Odwołam się do kilku z nich. Zamachy w Moskwie, do których doszło 29 marca 2010 roku w godzinach porannego szczytu w metrze. W wyniku tych zamachów zginęło 39 osób, a kilkadziesiąt zostało rannych. Według informacji Federalnej Służby Bezpieczeństwa, zamachu dokonały dwie terrorystki-samobójczynie, które miały działać na zlecenie islamskiego podziemia z Kaukazu Pół-

5) www.wikipedia.pl.

nocnego. Należy stwierdzić, że działania władz po zamachach cechowała operatywność i sprawność. Polityczne zwierzchnictwo nad działalnością służb prowadzących akcję antyterrorystyczną i ratunkową wziął na siebie prezydent Dmitrij Miedwiediew, który na bieżąco konsultował się z szefami struktur siłowych, przeprowadził nadzwyczajne posiedzenie Rady Bezpieczeństwa i wydał stosowne polecenia dotyczące środków bezpieczeństwa oraz kwestii socjalnych (wypłaty rekompensat rodzinom ofiar oraz poszkodowanym). Bezpośrednio po zamachach resorty siłowe i służby ratownicze wykonały bez większych zakłóceń przewidziane w takich sytuacjach działania (ogłoszono operację „Wulkan”, zakładającą m.in. blokadę dróg i prewencyjne zatrzymanie osób podejrzanych, służby ratownicze w krótkim czasie ewakuowały poszkodowanych, wprowadzono dodatkowe środki bezpieczeństwa w większych miastach na obszarze całej Rosji)⁶.

Londyn, 7 lipca 2005 rok, trzy eksplozje w metrze i jedna eksplozja w miejskim autobusie w porannych godzinach szczytu. Bomby wybuchły w tym samym czasie, kiedy w Gleneagles w Szkocji odbywał się szczyt państw G8 oraz w dzień po decyzji Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego organizacji Letnich Igrzysk Olimpijskich w 2012 w Londynie, a także podczas procesu Abu Hamzy al-Masriego. Po zamachach w mieście zapanował potężny paraliż komunikacyjny – zarówno kursy metra, jak i autobusów zostały zawieszane. W wyniku eksplozji zginęły 52 osoby, a co najmniej 700 osób zostało rannych (w tym 22 osoby w stanie krytycznym). Wśród ofiar były trzy Polki. Trzech innych Polaków zostało lekko rannych.

Cechami charakterystycznymi zamachów w Londynie były:

- realizacja akcji została przeprowadzona w sposób zsynchronizowany,
- na moment ataku wybrano godziny porannego szczytu, które gwarantowały maksymalną możliwą ilość ofiar,
- podstawową metodą, wykorzystaną przez autorów zamachów był atak samobójczy,
- terroryści mieli powiązania z ugrupowaniami poza krajem,
- użyte materiały wybuchowe były odpowiednie dla zrealizowania zamierzonego celu,
- wybór celu ataku podyktowany został koniecznością polityczną, pomimo faktu, iż Wielka Brytania od dawna była miejscem, w którym grupy islamskie funkcjonowały w ramach struktur społecznych,
- data ataku również była datą istotną – nie tylko z punktu widzenia kraju, ale również świata – termin spotkania Grupy G-8,
- zamachy spowodowały dużą ilość ofiar – zarówno śmiertelnych, jak i rannych,

6) J. Rogoża, P. Żochowski, *Zamachy w moskiewskim metrze*, <http://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/tydzien-na-wschodzie/2010-03-31/zamachy-w-moskiewskim-metrze>, (stan na dzień 2010-11-29).

- czyny te spowodowały duże straty finansowe i zachwiania na rynku.

Warto wspomnieć, że Wielka Brytania podjęła wcześniej prowadzone na szeroką skalę działania, które mimo to nie udaremniły zamachu w Londynie w tamtejszym metrze. Do działań tych należało między innymi:

- wydatki na bezpieczeństwo publiczne wzrosły w budżecie państwa od 950 mln funtów przed 2001 rokiem, do 1,5 mld funtów w latach 2004 – 2005, by osiągnąć 2,1 mld w latach 2007 – 2008,
- w 2002 roku MI5 zwiększył liczbę swoich etatów o 1000 oficerów (wzrost o 50%). Ogółem na terenie Anglii i Walii terroryzmem zajmuje się 2,5 tys. funkcjonariuszy policji, a na terenie Szkocji 700. Policjanci ze specjalnej jednostki antyterrorystycznej policji SO19, szkoleni przez SAS i SBS, otrzymali procedury postępowania i użycia broni w przypadku zagrożenia atakiem samobójczym i przeszli odpowiedni trening,
- we wrześniu 2003 roku służby policyjne i ratownicze przeprowadziły zakrojone na szeroką skalę ćwiczenia, zakładające atak chemiczny na podziemny tunel niedaleko stacji metra Bank (operacja Sassoon).

Wskazuje to na fakt, jak wiele złożonych przedsięwzięć należy zrealizować, aby niwelować zagrożenia zamachami. Szarm el-Szejk, 23 lipca 2005 roku, seria ataków bombowych. Co najmniej 70 osób zostało zabitych, a ponad 150 zostało rannych w wyniku wybuchów bomb prawdopodobnie umieszczonych w samochodach.

Ataki miały miejsce w godzinach nocnych, kiedy wielu turystów i lokalnych mieszkańców wciąż przebywało na zewnątrz restauracji, w ogródkach kawiarni i barów oraz w jednym z tamtejszych hoteli. Zamach bombowy w Stambule, który miał miejsce 27 lipca 2008 roku. Wówczas doszło do eksplozji dwóch bomb. W wyniku zamachu zginęło 17 osób (w tym pięcioro dzieci), a 154 odniosło rany.

Atak na moskiewski teatr na Dubrowce, przeprowadzony przez czecheńskie komando pod przywództwem Mowsara Barajewa, który miał miejsce 23 października 2002 roku w Moskwie. W momencie ataku w teatrze znajdowały się 922 osoby. Budynek został odbity 26 października przez rosyjskie oddziały specjalne „Alfa” i „Wypiel”. W trakcie szturmowania zginęli wszyscy z 40 terrorystów. Na skutek użycia przez siły specjalne gazu usypiającego i fatalnego zorganizowania akcji ratunkowej śmierć poniosło także 129 zakładników.

W Madrycie 11 marca 2004 roku doszło do zamachu, do którego użyto trzynastu bomb, z których dziesięć eksplodowało. Zdarzenie to miało miejsce wcześniej rano w pociągach dowożących ludzi z okolic podmiejskich do pracy w stolicy. Zginęły w nich 192 osoby, a 1900 zostało rannych. Wśród ofiar śmiertelnych było czworo Polaków.

16 maja 2003 roku w Casablance w Maroku nastąpiło 5 eksplozji urzędzeń wybuchowych rozmieszczonych w różnych częściach miasta. Wybuchy

nastąpiły w krótkim odstępie czasowym między 21.40 a 22.15 na obszarze 4 km kwadratowych. Pierwsza detonacja miała miejsce na terenie placu znanego i często odwiedzanego klubu towarzyskiego *Casa de Espana*. Na teren ten weszło trzech terrorystów, którzy usiedli w różnych miejscach i jednocześnie odpalili urządzenia wybuchowe, przymocowane taśmami do ciała. Drugi wybuch miał miejsce w Hotelu *Farah* - w dzielnicy rozrywkowej. Dwóch terrorystów samobójców podeszło do głównego wejścia do hotelu i odpaliło urządzenia wybuchowe. Trzeci zamach miał miejsce przed restauracją *Positano* na środku jezdni naprzeciwko wejścia do restauracji położonej obok konsulatu Belgii. Dwóch terrorystów samobójców równocześnie odpaliło urządzenia wybuchowe. Czwarty zamach miał miejsce w Centrum Zjednoczenia Żydowskiego, które jest miejscem spotkań towarzyskich społeczności żydowskiej. Dwóch terrorystów samobójców odpaliło jednocześnie ładunki wybuchowe. Wybuch spowodował znaczne uszkodzenia w budynku. Piąty, ostatni zamach, miał miejsce w pobliżu cmentarza żydowskiego, gdzie terrorysta samobójca odpalił swój ładunek. Oprócz terrorysty nikt nie zginął, a w pozostałych zamachach zginęło 41 osób i 100 zostało rannych. 12 października 2002 roku w głównej dzielnicy turystycznej Kuty na wyspie Bali w Indonezji miały miejsce eksplozje trzech urządzeń wybuchowych.

Pierwszy wybuch miał miejsce w nocy 12 października 2002 roku około godz. 22.05 w lokalu *Paddy's Bar*. Eksplozja nastąpiła na parterze dwupiętrowego budynku. Drugi wybuch miał miejsce w *Sari Club*, popularnym klubie nocnym zlokalizowanym po przeciwnej stronie do *Paddy's Bar*. Odległość pomiędzy *Paddy's Bar* a *Sari Club* wynosiła 35 metrów. Urządzenie wybuchowe zostało umieszczone w samochodzie typu van Mitsubishi L300, który kilka minut wcześniej został zaparkowany przed wejściem do klubu. Eksplozja spowodowała całkowite zniszczenie *Sari Club* oraz bardzo silny trudny do ugaszenia pożar. Te dwa zamachy bombowe zostały dokonane przez trzech terrorystów samobójców. W ich wyniku zginęły 202 osoby.

Kolejny zamach miał miejsce 1 października 2005 roku na wyspie Bali, w wyniku którego 32 osoby zginęły, a 101 zostało rannych. Do wybuchów doszło przed popularną kawiarnią w Dżimbran oraz w centrum handlowym w turystycznej miejscowości Kuta.

20 marca 1995 roku Tokio przeżyło jeden z najokrutniejszych ataków terrorystycznych w historii Japonii. W porannych godzinach szczytu terroryści z sekty „Najwyższa Prawda” rozproszyli sarin w tunelach tokijskiego metra, narażając około 5 tysięcy osób na działanie śmiertelnie groźnych oparów. W wyniku ataku zmarło 12 osób, a ponad 3 tysiące zostało rannych.

12 marca 1993 roku w Bombaju w Indiach doszło do serii 15 wybuchów bomb, m.in. w budynku giełdy papierów wartościowych; zginęło 257 osób, ponad 1400 zostało rannych. W pierwszych 8 miesiącach roku

2003 w Bombaju doszło do 4 różnych zamachów bombowych, z których najkrwawszy miał miejsce 25 sierpnia, gdy wskutek eksplozji dwóch samochodów-pułapek zginęły 52 osoby.

Bombaj przeżył też inne poważne zamachy terrorystyczne. 11 lipca 2006 roku w pociągach i na stacjach kolejowych miasta wybuchło w godzinach szczytu 7 bomb, zabijając 209 osób i raniąc około 800. 26 listopada 2008 roku doszło w Bombaju do szczególnie zuchwałego ataku, podczas którego terroryści zastosowali symultanicznie kilka różnych metod, strzelając z broni ręcznej, używając bomb i biorąc zakładników w najbardziej znanych hotelach. W zamachu zginęło ponad 20 obcokrajowców, zaś w sumie śmierć poniosło co najmniej 195 osób. Drugą często atakowaną indyjską metropolią jest stolica New Delhi.

22 grudnia 2000 roku kaszmirscy separatyści przeprowadzili atak na słynny Czerwony Fort, zabijając żołnierza i 2 cywilów pracujących dla indyjskiej armii. 29 października 2005 roku 62 osoby zginęły, 210 zostało rannych w potrójnym zamachu bombowym na rynkach New Delhi na kilka dni przed hinduskim festiwalem świateł Diwali. 13 maja 2008 roku miał miejsce zamach w Jaipurze, w którym 63 osoby poniosły śmierć, a ponad 200 zostało rannych wskutek serii 7 eksplozji bomb; 26 lipca 2008 roku co najmniej 49 osób zginęło, a ponad 150 zostało rannych w serii 16 eksplozji bomb w mieście Ahmedabad w zachodnim stanie Gujarat.

Zamach z 11 września 2001 – seria czterech ataków terrorystycznych przeprowadzonych rano we wtorek 11 września 2001 roku na terytorium Stanów Zjednoczonych za pomocą uprowadzonych samolotów pasażerskich. Dokonało go 19 porywaczy, którzy kupili bilety na 4 loty krajowe amerykańskich linii lotniczych. Po przejściu kontroli nad samolotami skierowali je na znane obiekty na terenie USA. W zamachu zginęły 2993 osoby.

Zamach w szkole w Biesłanie w 2004 roku, podczas którego terroryści przetrzymujący zakładników zażądali wycofania wojsk rosyjskich z Czeczenii, uwolnienia rebeliantów oraz ustąpienia prezydenta Putina. Ich żądania nie zostały zrealizowane. Podczas krwawego ataku na szkołę zginęło 394 zakładników. Siedemset osób zostało rannych. Prawie połowę zabitych stanowiły dzieci.

Jak widać większość zamachów dokonywanych jest w aglomeracjach. Oczywiście nie przywołano tutaj wszystkich, a jedynie te najkrwawsze. Należałoby postawić tezę, że przede wszystkim miasta są celami ataków terrorystycznych, również te w Europie. Aby przekonać się o słuszności tej tezy, przyjrzyjmy się poniższym danym.

W 2008 roku było na świecie 477 aglomeracji co najmniej milionowych, natomiast aglomeracji ponad pięćmilionowych było 65 (w tym: 33 w Azji, 20 w obu Amerykach, 8 w Europie, 4 w Afryce). W Europie jest 8 aglomeracji liczących powyżej 5 mln mieszkańców, 79 aglomeracji powyżej miliona mieszkańców i 143 powyżej 500 tys. mieszkańców.

Największą aglomeracją Europy jest Moskwa. Największą aglomeracją UE jest Londyn, a największą aglomeracją Polski jest Górnośląski Okręg Przemysłowy. Największe aglomeracje Europy przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Nazwa	Ludność (2008)	Państwo
1.	Moskwa	14744150 14 744 150	Rosja
2.	Stambuł	13179865 13 179 865	Turcja
3.	Londyn	13063441 13 063 441	Wielka Brytania
4.	Paryż	12067000 12 067 000	Francja
5.	Zagłębie Ruhry	11817132 11 817 132	Niemcy
6.	Randstad	065797206 579 720	Holandia
7.	Madryt	062705516 270 551	Hiszpania
8.	Manchester-Liverpool	05019446 5 019 446	Wielka Brytania
9.	Barcelona	04959864 4 959 864	Hiszpania
10.	Sankt Petersburg	04820815 4 820 815	Rosja
11.	Mediolan	04308403 4 308 403	Włochy
12.	Berlin	040406904 040 690	Niemcy
13.	Rzym	03858111 3 858 111	Włochy
14.	Ateny	03829018 3 829 018	Grecja
15.	Neapol	03817076 3 817 076	Włochy
16.	Birmingham	03704574 3 704 574	Wielka Brytania
17.	Hamburg	032668963 266 896	Niemcy
18.	Region Ren-Men	031337393 133 739	Niemcy

Źródło: www.wikipedia.pl.

Największa polska aglomeracja - GOP (2 552 515 mieszkańców) zajmuje 21 miejsce, aglomeracja warszawska (2 251 474 mieszkańców) - 25, aglomeracja łódzka - 80, aglomeracja krakowska - 95, a aglomeracja poznańska - 114. Według danych GUS na dzień 1 stycznia 2010 roku w Polsce są 903 miasta:

- 7 miast ponad 400 000 mieszkańców (Warszawa, Kraków, Łódź, Wrocław, Poznań, Gdańsk, Szczecin),
- 10 miast od 200 000 do 399 999 mieszkańców,
- 22 miast od 100 000 do 199 999 mieszkańców,
- 73 miast od 40 000 do 99 999 mieszkańców,
- 108 miast od 20 000 do 39 999 mieszkańców,
- 180 miast od 10 000 do 19 999 mieszkańców,
- 188 miast od 5 000 do 9 999 mieszkańców,
- 209 miast od 2 500 do 4 999 mieszkańców,
- 106 miast poniżej 2 500 mieszkańców.

Nasz kraj, a zwłaszcza duże i średnie aglomeracje muszą być w każdej chwili przygotowane na atak. Zamachy w Madrycie i Londynie oraz Moskwie uświadomiły służbom bezpieczeństwa, jak ważnym elementem jest opracowanie jednolitego systemu działania w razie takiego ataku, a co za tym idzie wypracowanie ścisłej współpracy pomiędzy służbami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo i porządek publiczny. Strategia działania powinna obejmować między innymi takie przedsięwzięcia, jak:

- zapobieganie, poprzez gromadzenie i analizę danych, ocenę zagrożenia oraz współpracę z międzynarodowymi instytucjami zajmującymi się zwalczaniem terroryzmu,
- przeszkolenie wybranych osób (np. osób pracujących w drapaczach chmur) podczas ćwiczeń „na sucho”, dzięki czemu w razie ewentualnego ataku ewakuacja przebiegać będzie znacznie sprawniej,
- ochrona obywateli i ważnych obiektów strategicznych w mieście przed ewentualnym atakiem terrorystycznym. Wymaga to określenia potencjalnych celów ataku terrorystycznego oraz poszukiwania wystarczających standardów ich ochrony),
- reagowanie, czyli podjęcie działań mających na celu skuteczne zarządzanie kryzysowe i minimalizację skutków zamachu, a także pomoc ofiarom zamachu,
- ściganie, obejmujące wszelkie działania służb do tego powołanych, mające na celu rozbicie potencjalnych napastników, pozbawienie ich możliwości działania oraz szybkie postawienie przed wymiarem sprawiedliwości⁷.

Dlatego też, aby właściwie przygotować się do sytuacji zamachu terrorystycznego należy założyć, że Polska jest zagrożona zamachem terrorystycznym i że Polska nie jest należycie przygotowana nie tylko do wykrycia planów takiego zamachu, ale także do zmagania się z jego skutkami. Nasza policja, straż pożarna czy nawet ratownictwo medyczne są należycie przygotowane do wykonywania zadań, ale fakt, że mało ćwiczymy w tym zakresie albo prawie w ogóle, nie napawa optymizmem. Mało organizuje się dużych ćwiczeń, np. w metrze, w dużych obiektach handlowych, tam, gdzie efekty takiego zamachu terrorystycznego mogą być największe i na to powinniśmy położyć w najbliższym czasie największy nacisk.

7) Wywiad z szefem Mazowieckiego Wydziału Zarządzania Kryzysowego Zenonem Sobejko.

Bibliografia:

1. Łepkowski W., *Wykład dla PAN*, Warszawa 2004.
2. T. Szubrycht, *Charakterystyka działań ratowniczych realizowanych przez siły morskie w sytuacjach kryzysowych*, s. 102-107, [w:] K. Chwesiuk i in. (red.), II Konferencja Naukowa „Zarządzanie Kryzysowe” nt. „Ratownictwo w sytuacjach kryzysowych”, Szczecin 2004.
3. www.wikipedia.pl.
4. Rogoża. , P. Żochowski, *Zamachy w moskiewskim metrze*, <http://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/tydzien-na-wschodzie/2010-03-31/zamachy-w-moskiewskim-metrze>.
5. Wywiad z szefem Mazowieckiego Wydziału Zarządzania Kryzysowego Zenonem Sobejko. (ale tu przydałyby się jakieś wytyczne – gdzie on był zamieszczony, wyemitowany itp.!)